

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет технологій та дизайну

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор КНУТД
д.е.н., проф. Іван ГРИЩЕНКО

«20» жовтня 2022 року

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ

зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
(денна, вечірня та заочна форми навчання)

освітньо-наукова програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

на здобуття ступеня доктора філософії
на 2022 р.

РЕКОМЕНДОВАНО
вченою радою факультету
управління та бізнес-дизайну
від 18 жовтня 2022 р.
Протокол № 5

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри фінансів та бізнес-
консалтингу
від 11 жовтня 2022 р.
Протокол № 3

ВСТУП

Мета вступного іспиту в аспірантуру зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування – це визначення фактичної відповідності рівня підготовки випускників ЗВО вимогам наукової підготовки за обраним фахом. Вступ до аспірантури за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування здійснюється на засадах вступних іспитів на загальних підставах, передбачених чинним законодавством на момент проведення вступних випробувань. Для спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування вступні іспити в аспірантуру проводяться після завершення навчання та здобуття освітнього ступеня «магістр» або освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст».

Вступний іспит проводиться у комбінованій формі (письмова та усна). Складається з трьох теоретичних питань (письмова) та співбесіди. На надання письмової відповіді вступнику відводиться 2 години.

ОПИС ОСНОВНИХ РОЗДІЛІВ ТА ЇХ КОРОТКИЙ ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. Фінанси

Предмет фінансової науки. Категорії фінансів. Генезис та еволюція фінансів. Фінансове право і фінансова політика. Бюджет. Бюджетна система. Бюджетний дефіцит. Державний кредит. Місцеві фінанси. Соціальні позабюджетні фонди. Страхування. Страховий ринок. Фінанси домогосподарств. Фінанси суб'єктів господарювання. Фінансовий ринок. Міжнародні фінанси.

РОЗДІЛ 2. Банківська справа.

Теоретичні основи функціонування банківської системи. Організація і функціонування провідних банківських систем зарубіжних країн. Статус та основні напрями діяльності центральних банків. Національний банк України – центральний банк держави. Банки як суб'єкти господарювання. Операції комерційних банків. Регулювання діяльності банків та банківський нагляд. Діяльність банківських об'єднань.

РОЗДІЛ 3. Страхування

Сутність, принципи і роль страхування. Класифікація страхування. Страхові ризики та їх оцінка. Страховий ринок. Страхова організація. Державне регулювання страхової діяльності. Особисте страхування. Майнове страхування. Страхування відповідальності. Перестраховування і співстраховування. Доходи, витрати і прибуток страховика. Фінансова надійність страхової компанії.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНИЙ ІСПИТ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

РОЗДІЛ 1. Фінанси

1. Предмет науки про фінанси.
2. Передумови виникнення та необхідність фінансів у суспільстві.
3. Фінанси як об'єктивна економічна категорія.
4. Призначення фінансів, їх функції.
5. Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями в процесі вартісного розподілу продукту.
6. Поняття про фінансову систему і теоретичні основи її побудови.
7. Фінансова система України, її структура.
8. Характеристика сфер і ланок фінансової системи України.
9. Управління фінансовою системою.
10. Оперативне управління фінансовою системою.
11. Зміст та значення фінансової політики.
12. Складові фінансової політики.
13. Фінансова політики України на сучасному етапі.
14. Фінансовий механізм, його сутність і роль у реалізації фінансової політики.
15. Складові елементи фінансового механізму.
16. Фінансове планування: сутність, принципи, методи та завдання.
17. Система фінансових планів. Зведений фінансовий баланс держави.
18. Сутність фінансового контролю.
19. Державні фінанси як інструмент регулювання економіки.
20. Бюджет як економічна і правова категорія. Функції бюджету.
21. Поняття бюджетної системи, принципи її побудови.
22. Міжбюджетні відносини. Види міжбюджетних трансфертів.
23. Організація бюджетного процесу в Україні.
24. Державний бюджет, його роль у фінансовому забезпеченні економічного і соціального розвитку України.
25. Економічна сутність доходів, їх класифікація і джерела формування.
26. Характеристика видатків державного бюджету.
27. Аналіз виконання Державного бюджету України.
28. Бюджетний дефіцит: причини виникнення, методи покриття та шляхи подолання.
29. Склад доходів місцевих бюджетів.
30. Видатки місцевих бюджетів.
31. Правові основи функціонування фондових бірж.
32. Сутність, призначення і роль міжнародних фінансів.
33. Фінансова діяльність міжнародних організацій.
34. Міжнародні фінансові інституції.

РОЗДІЛ 2. Банківська справа

1. Еволюція банківської діяльності.
2. Сутність банківської системи та її інституціональна структура.
3. Сутність поняття банківська система та її типи.
4. Принципи побудови банківської системи.
5. Функції банківської системи.
6. Умови нормального функціонування банківської системи.
7. Фактори впливу на банківську систему.
8. Формування банківської системи в Україні.
9. Проблемні та кризові явища в банківській системі України.
10. Моделі банківських систем у країнах з розвинутою ринковою економікою: англійська, американська, німецька та японська, їх основні ознаки.
11. Історичні та економічні чинники формування моделей.
12. Підходи до організації банківського нагляду.
13. Принципи побудови комерційних банків.
14. Причини і шляхи створення центральних емісійних банків.
15. Статус, форми функціонування центральних банків світу.
16. Статус та основи організації центральних банків.
17. Основні напрями діяльності центральних банків.
18. Операції центральних банків.
19. Європейська система центральних банків.
20. Перспективи розвитку центральних банків.
21. Національний банк України.
22. Створення та етапи розвитку НБУ.
23. Основні принципи організації та функціонування системи НБУ.
24. Підзвітність НБУ.
25. Економічна самостійність НБУ.
26. Взаємовідносини НБУ з органами державної влади.
27. Органи управління і структура НБУ.
28. Сутність та основні принципи діяльності комерційного банку.
29. Види банків, їх операції та функції.
30. Порядок реєстрації комерційних банків в Україні.
31. Організаційна структура та управління банком.
32. Ліцензування банківської діяльності.
33. Реорганізація і ліквідація банку.

РОЗДІЛ 3. Страхування

1. Необхідність і значення страхового захисту.
2. Страховий фонд суспільства, його роль і значення.
3. Сутність страхування, його виникнення та розвиток.
4. Принципи страхування.
5. Роль страхування в економіці ринкового типу.
6. Поняття класифікації, її ознаки (історичні, економічні, юридичні).
7. Класифікація за об'єктами страхування.
8. Класифікація за формами проведення.
9. Поняття та основні характеристики ризику.
10. Класифікація страхових ризиків.
11. Проблеми і перспективи розвитку страхового ринку в Україні.
12. Органи нагляду за страховою діяльністю та їх функцій.
13. Світовий досвід щодо регулювання страхової діяльності.
14. Страхування життя та його місце в галузі особистого страхування.
15. Характеристика основних видів страхування життя.
16. Необхідність, зміст та значення соціального страхування.
17. Організація соціального страхування в Україні.
18. Особисте страхування та його зв'язок із соціальним страхуванням.
19. Страхування життя.
20. Страхування від нещасних випадків.
21. Індивідуальне страхування від нещасних випадків.
22. Страхування дітей та школярів.
23. Страхування робітників та службовців за рахунок підприємства.
24. Обов'язкове страхування пасажирів.
25. Страхування додаткової пенсії.
26. Добровільне медичне страхування.
27. Стан розвитку особистого страхування в Україні.
28. Необхідність впровадження медичного страхування в Україні.
29. Умови проведення обов'язкового (добровільного) страхування.
30. Проблеми і перспективи розвитку медичного страхування в Україні.
31. Зміст, структура та види майнового страхування.
32. Особливості страхування сільськогосподарських підприємств.
33. Стан і розвиток страхування майна юридичних осіб в Україні.

ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА

РОЗДІЛ 1. Фінанси

1. Волохова І.С. Фінанси : навч. посіб. : експрес курс / І.С. Волохова, Н.А. Шикіна, О.Г. Волкова та ін.; за заг. ред. Волохової І.С. Харків : Видавництво «ПромАрт», 2018. - 262 с. ISBN 978-966-364-788-3
2. Ярошевич Н.Б. Фінанси : навч. Посіб. / Н.Б. Ярошевич, І.Ю. Кондрат, М.В. Ливдар-Львів : Видавництво “Простір-М”, 2018. -298 с. ISBN 978-617-7501-62-5
3. Теорія фінансів : підруч. / За заг. ред. В. М. Федосова. – К. : Центр учбової літератури, 2017, 572 с. ISBN 978-611-01-1009-9
4. Колесников О. В. Історія грошей та фінансів : навч. посіб.: 2-ге видання виправлене та доповнене / О. В. Колесников , Д. І. Бойко, О. О. Коковіхіна. – К. : Центр учбової літератури, 2017. – 140 с. ISBN 978-966-364-747-0.
5. Романенко О. Р. Фінанси : підруч. для ВНЗ / О. Р. Романенко. – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 310 с. ISBN 978-966-364-788-3
6. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні) : підруч. / За заг. ред. В. О. Онищенко.
– К. : Центр учбової літератури, 2016. – 600 с. ISBN 978-617-673-398-0
7. Фінанси: навч. посіб. / За заг. ред. А. С. Меглаперідзе. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 420 с. ISBN 978-617-673-193-1
8. Кремень, О. І. Фінанси : навч. посіб. / О. І. Кремень, В. М. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 416 с. ISBN 978-611-01-0348-0
9. Вдовенко, Л. О. Фінанси : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів / Л. О. Вдовенко, Н.М. Сушко, Н.Д. Фаюра. - Київ : ЦУЛ, 2010. – 152 с. - ISBN 978-611-01- 0102-8
10. Венгер, В. В. Фінанси : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів / В.В. Венгер. – Київ : ЦУЛ, 2009. – 432 с. - ISBN 978-966-364-802-6
11. Лютий, І.О. Фінанси : підручник / І.О. Лютий [та ін.] – Київ : Ліра-К, 2019. – 728 с. - ISBN 978-617-7605-09-5

РОЗДІЛ 2. Банківська справа

1. Банківська система: Навчальний посібник / За ред. І.М. Мазур. Дніпро: Пороги, 2017. 444 с.
2. Варцаба В.І., Заславська О.І. Сучасне банківництво: теорія і практика: Навчальний посібник Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 364с.
3. Демчук Н.І., Довгаль О.В., Владика Ю.П. Банківські операції: Навчальний посібник. Дніпро: Пороги, 2017. 461 с.
4. Зверяков М.І. Управління фінансовою стійкістю банків: підручник/ (М.І. Зверяков, В.В. Коваленко, О.С. Сергеева) – К.: ЦНПЛ, 2019.- 520 с.
5. Кузнецова С. А. Банківська система [текст] : навч. посіб. / (С. А. Кузнецова, Т. М. Болгар, З. С. Пестовська); К.: ЦНПЛ, 2020.- 400 с.

6. Ковальчук К.Ф. Банківські операції: навч.посіб./ (К.Ф. Ковальчук, І.В.Вишнякова, Л.М. Савчук, І.Г. Сокиринська) – К.: ЦНПЛ, 2022.- 162с.

7. Косова Т.Д. Центральний банк і грошово-кредитна політика. – К.: ЦНПЛ,2019.- 320 с.

8.Прасолова С.П. Банківські операції: підручник/ (С.П. Прасолова, О.С.Вовченко) – К.: ЦНПЛ, 2022.- 568 с.

РОЗДІЛ 3. Страхування

1. Александрова Г.М. Аналіз сучасного стану особистого страхування в Україні / Г.М. Александрова, Д.В. Мулеса // Молодий вчений. - 2016. - №3(30). - С.8-11.

2.Базилевич В. Д. Страхування : підручник / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич,Р. В. Пікус та ін. ; за заг. ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання, 2008. – 1019 с.

3. Верещак В. Механізми впровадження накопичувального складника в систему обов'язкового пенсійного страхування України / В. Верещак // Державне управління та місцеве самоврядування. – Вип. 2 (29), 2016. – С. 89-96.

4. Журавка О.С., Бухтіарова А.Г., Пахненко О.М. Страхування : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. - 350 с.

5. Осадець С. С. Страхування : підручник / С. С. Осадець, Т. М. Артюх, В. Л. Бабко та ін. ; за заг. ред. С. С. Осадця. – К. : КНЕУ, 2002. – 599 с.

6.Плиса В.Й. Страхування: Підручник, 2-ге вид, виправлене й доповнене. Київ: Каравела, 2019. - 512 с.

7.Попова Л.В., Марич М.Г., Федішин М.П. Міжнародне страхування: навч.посіб. Чернівці, ЧНУ ім. Ю.Федьковича, - 2019. - 184 с.

8. Соціальне страхування : навчальний посібник / О.В. Безкровний, В.І. Аранчій, В.І. Лихопій ; Полтавська державна аграрна академія. – Полтава. 2016. – 219 с.

9. Страхування : навчальний посібник / О. С. Журавка, А. Г. Бухтіарова, О. М.Пахненко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 350 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

Оцінювання відповіді на письмові питання та усну співбесіду здійснюється за шкалою. Максимальна кількість балів за вичерпні відповіді на три письмові питання та усну співбесіду складає 100 балів.

Шкала оцінювання відповідей на питання

Шкала оцінювання відповідей на питання				Критерії оцінювання
перше питання (письмове)	друге питання (письмове)	третє питання (письмове)	співбесіда (усне)	
30	30	30	10	Правильна вичерпна відповідь на поставлене запитання, продемонстровано глибокі знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати свою відповідь, наведено приклади
24	24	24	8	В основному відповідь на поставлене питання правильна, але є несуттєві неточності
18	18	18	6	Відповідь на поставлене питання загалом наведено, але не має переконливої аргументації відповіді, характеристики певних об'єктів
12	12	12	4	Відповідь показує посереднє знання основного програмного матеріалу, містить суттєві помилки при трактуванні понятійного апарату
6	6	6	2	Відповідь на запитання неповна та містить суттєві помилки
0	0	0	0	Відповідь неправильна або відсутня

Підсумкова шкала оцінювання

Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
81-100	A	відмінно
80	B	добре
70	C	
60	D	задовільно
50	E	
0-40	F	не склав